

แนวทางการวิเคราะห์ธรรมาภิบาลของกระบวนการมีส่วนร่วมในโครงการอุตสาหกรรม

ศุภกิจ นันทะวรการ
มูลนิธิธรรมาภิบาล

แนวทางการวิเคราะห์ธรรมาภิบาลนี้ ปรับปรุงมาจาก ข้อเสนอมาตรฐานการปฏิบัติ ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักธรรมาภิบาล ในรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ เรื่อง โครงการวิจัยธรรมาภิบาลกิจการไฟฟ้าในประเทศไทย (ปีที่ 2): ตัวชี้วัดเพื่อรังสรรค์การปฏิบัติที่เลิศ และส่งเสริมระบบการรับผิดชอบต่อสาธารณะ ซึ่งดำเนินการ ศึกษาโดยมูลนิธิธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า สหพันธ์องค์กรผู้บริโภค และกลุ่มพลังไทย

โดย นำหลักการธรรมาภิบาลมา วิเคราะห์ กระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อ รังสรรค์ กระบวนการมีส่วนร่วม ที่ทุกภาคส่วน เข้าถึงข้อมูล มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตน มีการชี้แจงที่เหมาะสมจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ และกระบวนการตัดสินใจที่มีระบบความพร้อมรับผิดชอบ

แนวทางธรรมาภิบาล	ดำเนินการหรือไม่? อย่างไร?
1. หลักความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูล	
1.1 ในการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นหรือกิจกรรมอื่นๆ ต้องแจ้ง วันเวลาและสถานที่จัดล่วงหน้าอย่างน้อย 15 วัน	
1.2 ต้องเผยแพร่ข้อมูล และ /หรือเอกสารประกอบการรับฟังความคิดเห็นล่วงหน้าอย่างน้อย 15 วัน	
1.3 ใช้ช่องทางการสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลเอกสาร มากกว่า 1 ช่องทาง เช่น สื่อท้องถิ่น การตีพิมพ์ในแหล่งชุมชน อินเทอร์เน็ต ฯลฯ สำหรับกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับผลกระทบโดยตรง ต้องมีช่องทางการสื่อสารพิเศษโดยตรง	
1.4 เนื้อหา ข้อมูลและ เอกสารมีความ เหมาะสม โดยกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับผลกระทบโดยตรง และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องโอกาสในสังคม สามารถทำความเข้าใจได้	
2. หลักการมีส่วนร่วม	
2.1 ผู้เข้าร่วม ต้องเข้าใจภาพรวมของ กระบวนการตัดสินใจทั้งหมดในเรื่องนั้น ทางเลือกในการตัดสินใจ และความเชื่อมโยงของการรับฟังความคิดเห็นกับกระบวนการตัดสินใจ	
2.2 การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น ต้องจัดสรรเวลาในการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของเวลาในการจัดเวทีทั้งหมด	
2.3 การเชิญกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับผลกระทบโดยตรง และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องโอกาสในสังคม ให้เข้าร่วม การรับฟังความคิดเห็นเป็นการเฉพาะ และเน้นการรับฟังความคิดเห็นหลายช่องทาง มากกว่าการจัดเวทีโดยรวมเพียงครั้งเดียว	

แนวทางธรรมาภิบาล	ดำเนินการหรือไม่? อย่างไร?
2.4 เปิดรับฟังความคิดเห็นอย่างต่อเนื่องและเปิดเผย หลังจากจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นแล้วอีกอย่างน้อย 15 วัน โดยเปิดช่องทางมากกว่า 1 ช่องทาง เช่น การส่งจดหมาย การยื่นหนังสือ เป็นต้น	
3. หลักขีดความสามารถ	
3.1 มีหน่วยงานเฉพาะในการดูแลสนับสนุนกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ หรือผู้ด้อยโอกาส ให้เข้าถึงข้อมูล ช่วยสร้างความเข้าใจ การแสดงความคิดเห็น การพิทักษ์ผลประโยชน์ ซึ่งอาจจะเป็นหน่วยงานรัฐหรือหน่วยงานภาคประชาสังคมก็ได้	
4. หลักความพร้อมรับผิด	
4.1 การสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น ต้องครอบคลุมถึงหัวข้อต่างๆ ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> ● การสรุปในเชิงปริมาณ เช่น ผู้เข้าร่วมเวที ผู้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น ● การประมวลในเชิงเนื้อหา เช่น มีประเด็นสำคัญแบ่งได้เป็นกี่เรื่อง มีผู้เห็นด้วยอย่างไร เพราะอะไร มีผู้ไม่เห็นด้วยอย่างไร เพราะอะไร เป็นต้น ● การดำเนินการตอบสนองของ โครงการหรือ หน่วยงานผู้รับผิดชอบว่า แต่ละประเด็นความคิดเห็น เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร ทำได้หรือไม่ได้ เพราะเหตุใด หรือมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจหรือไม่ เพราะอะไร 	
4.2 รายงานการสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น ถือเป็นข้อมูลสาธารณะที่เผยแพร่ และจัดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก	
4.3 การส่งคำตอบให้กับผู้ที่แสดงความคิดเห็นทุกคน เกี่ยวกับการตอบสนองของโครงการ หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อประเด็นความคิดเห็นต่างๆ โดยอาจส่งเป็นเอกสารคำตอบ หรือแจ้งให้ไปดู เอกสารคำตอบได้ที่ใดหรือช่องทางใดบ้าง	
4.4 ต้องสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น ภายในเวลาไม่เกิน 1 เดือนหลังจากการรับฟังความคิดเห็นแล้ว	
4.5 ต้องนำผลการรับฟังความคิดเห็นไปพิจารณาและตัดสินใจ โดยกำหนดเป็น วาระเฉพาะในการประชุม เช่น วาระเพื่อพิจารณาผลการรับฟังความคิดเห็น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและความพร้อมรับผิดของผู้ตัดสินใจต่อความคิดเห็นของสาธารณะ	